

Nr 142.

Av herr **Lindberg** i Stockholm, *angående den praktiska utbildningen av maskinistelever.*

Den praktik, som erfordras för erhållande av maskinistbrev, bestämmes av §§ 19—21 i kungl. förordningen angående befäl å svenska handelsfartyg m. m. den 29 mars 1912, enligt dessa paragrafers lydelse genom kungl. kungörelse den 16 maj 1929 (Svensk författningssamling nr 95). För erhållande av de olika slagen av maskinistbrev erfordras *dels* att hava avlagt föreskriven examen, *dels* att hava fullgjort viss praktisk tjänst, som icke i sin helhet behöver vara fullgjord för vinnande av inträde i maskinistklass; detta medför givetvis att många maskinister efter avlagd examen icke kunna erhålla mot denna examen svarande behörighet, förrän ytterligare praktisk tjänst fullgjorts.

Enligt 1931 års navigationsskolestadga fordras för inträde i 2:a maskinistklassen, bland annat, att hava fullgjort den praktiska tjänst (å fartyg och verkstad), som fordras för erhållande av maskinistbrev av 3:dje klass.

Den verkstadstjänst, som erfordras för erhållande av maskinistbrev av 3:dje klass (lägsta maskinistbrev), uppgår till tolv månader, varav dock 6 månader må ersättas av vissa andra slag av arbeten, bland annat, av fyra gånger så lång sjötjänst.

Den examinerade maskinisten av 2:a klass behöver sålunda ej hava fullgjort mera än 6 månaders tjänst å verkstad. För att han skall kunna erhålla maskinistbrev av 2:a klass har han nu att fullgöra ytterligare verkstadstjänst. Tiden för denna är för maskinistbrev av 2:a klass satt till 24 månader (här ingår även den för tredjebrevet fullgjorda tjänsten), varav sex månader må ersättas av annat arbete, bland annat, fyra gånger så lång sjötjänst. 18 månaders verkstadstjänst, varav tolv månader i arbete med sjömaskinens tillverkning eller reparation samt montering, måste emellertid hava fullgjorts.

Helt naturligt är det svårt för blivande sjömaskinister att under depressionstider förskaffa sig föreskriven verkstadstjänst av så speciell beskaffenhet. Detta gör, att en person, som avlagt föreskriven examen, i många fall får hålla på i åtskilliga år, innan han fullgjort verkstadstjänsten. Detta är så mycket mera att beklaga, som man trots att så många fartyg äro upplagda likväl har brist på maskinister, som äro villiga att antaga vissa maskinistbefattningar.

Allt sedan 1930 insändas till kommerskollegium rapporter då behörig maskinist eller styrman ej kunnat erhållas.

I vilken utsträckning behöriga maskinister ej kunnat erhållas under ett vart av åren 1930—1933 framgår av följande.

1930.

342 påmönstringar av obehörigt maskinbefäl, varav 58 tredje maskinister, 263 andre maskinister och 21 förste maskinister.

1931.

160 påmönstringar av obehörigt maskinbefäl, varav 36 tredje-, 115 andre- och 9 förste maskinister.

1932.

56 påmönstringar av obehörigt maskinbefäl, varav 16 tredje-, 29 andre- och 2 förste maskinister.

1933.

74 påmönstringar av obehörigt maskinbefäl, varav 18 tredje-, 48 andre- och 8 förste maskinister.

Med tredje maskinist förstås i tabellen maskinist å fartyg, varå tre maskinister skola finnas anställda. Det behörighetsbrev sådan maskinist skall innehava är maskinistbrev av *andra* klass. Med andre maskinist förstås i tabellen maskinist å fartyg, varå två maskinister skola finnas. Det behörighetsbrev sådan andre maskinist skall innehava är maskinistbrev av *andra* eller *tredje* klass, beroende på om fartyget går i Östersjö- eller Nordsjöfart.

På grund av att det, som ovan framhållits, föreligger stora svårigheter för maskinisteleverna att erhålla den i författningen bestämda verkstadspraktiken är det önskvärt, för att icke säga tvunget, att man på något sätt underlättar möjligheterna för erhållande av sådan praktik varom förordningen talar. Under senare år har det varit mycket svårt för maskinistelever att vid de olika verkstäderna eller varven erhålla den praktiska utbildning, som erfordras för att efter avlagda examina erhålla kompetensbeviset eller rättare behörighetsbeviset. Det har även för dem, som redan avlagt examen, varit ytterst svårt att erhålla den felande praktiska utbildningen. Fall finnas där elev, med maskinistexamen, i ett par års tid och mera sökt, men icke kunnat erhålla tillräcklig praktisk utbildning. Enligt ovanstående sifferuppgifter har det varit en ganska stor brist på behörigt maskinbefäl, många av dessa, som mönstrat som obehörigt befäl, ha säkerligen avlagt examen, men ha icke kunnat erhålla behörighetsbeviset, maskinistbrevet. Enligt uppgifterna för de olika åren synes det vara klart att den största bristen uppstått de år som betraktats som relativt goda sjöfartsår. År 1930 förefanns den kraftigaste bristen. Detta år var ju ett relativt gott sjöfartsår. Den minsta bristen förefanns 1932, som var ett mycket dåligt sjöfartsår. Trots att man icke kan påstå att sjöfarten varit särdeles god 1933 har det ändock visats tecken till en ganska stor ökning av antalet inmönstrat obehörigt maskinbefäl. Om icke svårigheterna att erhålla verkstadspraktik ensamma äro skuld till denna maskinistbrist, så utgöra dock

dessa svårigheter ett mycket stort hinder för fyllandet av maskinistbehovet. Ur sjösäkerhetssynpunkt är det knappast försvarligt att ett så stort antal icke kvalificerade maskinister tillåtes inmönstra i fartygen.

Skola författningens bestämmelser och stadganden kunna vidmakthållas, och skall man se till att sjösäkerheten icke äventyras måste det ses till att kvalificerat maskinbefäl finnes att tillgå. För att detta skall kunna ske utan att sänka fordringarna på verkstadspraktik eller praktiken i övrigt, vilket icke är att tillråda, måste det skapas möjligheter för maskinistaspiranterna att erhålla den erforderliga praktiken. Då möjligheterna för eleverna att själva skaffa sig praktik vid de varv och verkstäder, som det för dem är möjligt att söka vid, synas vara mycket små är det nödvändigt att staten griper in och öppnar andra möjligheter för dessa att erhålla åtminstone viss del av den erforderliga praktiken. Härvid kunde exempelvis förfaras så, att den som läst maskinisten, men icke har tillräcklig verkstadspraktik för erhållande av maskinistbrev, kunde erhålla den felande praktiska utbildningen vid flottans varv eller eventuellt vid andra statens verkstäder. Man kunde exempelvis reservera ett visst antal platser varje år vid varven i Karlskrona och Stockholm.

På grund av vad ovan framhållits tillåter jag mig föreslå,

att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte hemställa om undersökning av möjligheterna för beredande av lättnader för maskinistelever att erhålla den praktiska utbildning (verkstadspraktik) varom författningen talar.

Stockholm den 20 januari 1934.

Carl Lindberg
i Stockholm.
